

DUHOVNI POGLEDI:

»ČOVJEKA NEMAM . . . «

Nepoznati brate, neznana sestro,*

»Čovjeka nemam« glasio je skršeni zov, koji se odvio iz dabine patničke duše onog tridesetosamgodišnjeg paraliziranih, što ga s toliko vjerne točnosti opisuje njegov suvremenik Evandelist Ivan, a što nam ga Crkva s toliko ljubavi doživlje u pamet današnjim evandeljem kvatrenoga petka.

Čovjeka nije imao taj dugogodišnji bolesnik, koji je već gotovo četiri desetljeća prikovan žuljao iznemoglu hrptenjaču i klonule kosti, — koji se već zaželo uspravnog stava i ljudskog hoda, — čovjeka nije imao, koji bi ga u pravo vrijeme zaronio u čudotvorni ribnjak i tako ga riješio teške uzetosti.

Onaj naime, koji je s toliko jednostavne i složene mudrosti uredio prirodu i njene zakone, koji je s toliko precizne svršnosti udesio najveličanstveniji biološki umotvor svemira — naše tijelo, — taj je svemogućći i suvereno mudri Bog, tokom povijesti više puta neposredno posizao u redoviti slijed prirodnih događaja i na vanprirodan način riješio mnogu normalnu krizu prirode ili našega tijela.

Ti su neposredni Božji zahvati izraziti i česti u svim razdobljima ljudske povijesti ranijim i kasnijim najstarijim i nedavnim; oni se kao znanstveno najstrože utvrđene činjenice ističu i za naših dana bilo u čudotvornoj atmosferi marijanskoga Lourdes-a, bilo na grobovima — ili — moćima — savremenih svetaca: počevši od male karmelićanke Terezije, pa do sveca našega hercegovačkoga krša — Petra Barbarića.

Te je izvanredne i neposredne zahvate svemoćna ruka Božja razasula širokom pučinom ljudske povijesti, da poput onih svjetionika, što ih je brižna čovjekova ruka sad rjede sad gušće — ponamiještala uzduž oporih morskih prilaza — bude putokazom ljudima prema gore, bude svjedokom neposredne Božje brige, osobnog Božjeg očinstva prema čovjeku i čovječanstvu.

Takovu je ulogu imao i onaj čudotvorni ribnjak u Jeruzalemu Bethesda, o kojemu nam govori današnje peto poglavlje Ivanova Evandelja. Oko njega su se u pet širokih trijemova stiskali mučenički dijelovi čovječanstva: bolesnici sviju vrsta i rodova — »slijepi, hromi, sušićavi« i toliki drugi, i sa požudnom zebnjom »čekali, da se i opet zamuti voda.« Zasebnost je naime te čudotvorne vode bila u tome, da je iz nje zdrav izlazio samo onaj bolesnik, koji se prvi uspio da povjeri njenoj naizmjenice ustalanoj površini, koju bi Anđeo Božji od vremena do vremena zamutio.

* Radio-konferencija dana zagrebačkoj Radio-stanici, dne 11. III. o. g.

Medu tim ispaćenim udovima čovječanstva ležao je i naš tridesetosamgodišnji paralizirani: prikovan i potišten. Potišten ali ne očajan. Potišten je bio, jer nije imao čovjeka, koji bi ga u pravi čas predao zamućenim talasima ozdravilačke vode, očajan nije bio, jer se u najintimnijim zakutcima svoje duše pouzdavao u Onoga, koji se i za kristalnu bjelinu naših ljiljana brine, kojemu ni dosadni vrapci ravnodušni nisu, koji s majčinskom nježnošću i same vlasi s naših glava broji. I On, On mu je poslao — Čovjeka.

Poslao mu je čovjeka kakova samo Bog može da pošalje; kakav može samo da bude Bog, kad se u svojoj beskrajnoj ljubavi prema čovjeku odluči da sam postane čovjekom: — utjelovljeni Božji Sin, Krist Isus iz Nazareta.

★

Kad se veličanstveni lik Marijinog Sina pojavio kraj ustaljene uzetosti slomljenog muža, kad se duboki i pronicavi Kristov pogled — onaj pogled, što prozrijeva vjekove i sintetizuje povijest, — sreo s ovlaženim i umolnim zjenicama uzetoga, kad je iz Kristovih grudiju proromonio muževni glas mladoga Proroka, koji će s toliko nježne topline naviještati ljubav i milosrđe, a s toliko snažne i neumoljive dosljednosti grmjeti u obranu omalovažene Istine i pogazene Pravde, kad je upit tog ljupkog i snažnog Kristova glasa dopro do bolesnikovih ušiju: »Hoćeš li da ozdraviš?« — bolesnik je instiktivno svim svojim bićem osjetio, da, se nalazi u prisutnosti nekoga, koji ga sasvim razumije, kojega se biće stapa s njegovim, da ga pridigne i preobrazi. On je osjetio toplo strujanje neke nove, velike ljubavi iz očiju tog novog Učitelja, strujanje neke više, božanske sile iz pojave tog superiornog muža — i on mu se povjerava. Povjerava mu najnutarniju želju svoje duše, osnovni motiv svojih tridesetosamgodišnjih molitava: »Gospodine nemam čovjeka, da me spusti u ribnjak, kad se zamuti voda, a dok ja dođem drugi već side prije mene . . .« Nato mu suvereni gospodar prirode i najneposredniji prijatelj ljudskih duša izreče onu oslobodilačku riječ: »Ustani, uzmi svoju postelju i hodi!« Evangelista na to nadodaje: »I odmah ozdravi taj čovjek, uze svoju postelju i stade hodati naokolo . . .«

★

»Čovjeka nemam« to je onaj zov, koji se odvija iz najnutarnije dubine i naše duše, duše svakoga nas, iz duše cijeloga čovječanstva.

»Čovjeka nemamo«, koji bi nas razumio ne napola, ne na neko vrijeme, ne pod nekim uvjetima, u stanovitim okolnostima, nego uvijek, na svakom mjestu u svim i najoprečnijim raspoloženjima naše duševnosti.

»Čovjeka nemamo«, koji bi nam bio blizu i onda, kad smo mi sami sebi daleko, koji bi nas shvaćao i onda, kad mi sami sebe ne razumijemo, kojemu bismo bili zanimljivi i onda, kada smo sami sebi dosadni. »Čovjeka nemamo«, čija nas intimnost ne bi nikad izbacivala iz nas samih, čija povjerljivost ne bi nikad u nama snizivala našeg vlastitog dostojanstva, čija bi nas prisutnost uvijek dizala iznad nas samih.

»Čovjeka nemamo«, kojega ni naše slaboće — sitne i krupne, — redovite i izvanredne, ne bi smele, no koji bi bio od njih imun, proziran kao kristal; kojega ni naše nutarnje nelojalnosti i česte nevjere, ne bi odvratile od

posvemašnje lojalnosti i velikodušnog praštanja prema nama, koji bi bio čvrst i stalan kao onaj stanac kamen, za koji se hvata sigurno i naslanja pouzdano u ovom mulju svakodnevnog zbivanja, gdje se sve — kao u prekrivenom glibu — izmiče i klizi baš onda, kad čovjek sigurnosti najviše treba.

»Čovjeka nemamo«, čija bi ličnost bila istovjetna s istinom: čiji bi dá — značio da, a ne — ne; čija bi pojava bila identična s poštenjem, kojeg se ne bi hvatala ni masna prašina mita, ni plijesna zelen egoističnih motiva, ni malih a još manje velikih obzira.

»Čovjeka nemamo«, koji bi bio utjelovljenje sve ljudske veličine, a negacija sve ljudske grješnosti, koji bi bio gospodar srdaca, al ne usto tiranin duša, žarište simpatija, koje iznutra oslobadaju, a izvana ne zarobljuju.

»Čovjeka nemamo«, koji bi bio voda; u potpunom svestranom smislu — voda. Voda, koji ne bi imao ništa zajedničkog sa šupljim demagogom ili naprasitim despotom, rutiniranim spletkarom ili izvještačenim diletantom, patološkim zanesenjakom ili besavjesnim halucinatorom iznemoglih gomilá.

Već voda, koji bi bio putokaz našega života, — privremenog i vječnoga —, svijetlo našega uma, snaga naše volje, kompas našega srca, punina naše duše.

»Čovjeka nemamo«, koji bi bio »nadčovjek« u punoj istinitosti toga izraza! Ne »nadčovjek« prenapetošću patološkog umišljanja ili igrom neuozbiljne mašte, ne u stilu veliko-bijednog Zaratustre ili bijedno-smiješnog Sancha-Panze: već »nadčovjek« stvarnom koncentriranošću svega — pozitivno-čovječanskoga — u svome biću. Da u njemu nađemo puninu svega onoga, što nama nedostaje, nastavak svega onoga, što kod nas prestaje.

»Čovjeka nemamo«, u kojeg bi se naši ljudski životi slili, da nas on nastavi kad nas nestane, koji bi našim prolaznim egzistencijama dao vrijednost vječnosti, koji bi čovječanstvu i svemu čovječanskomu udario žig božanskoga, koji bi dušama našim dao stvarnost besmrtnosti, koji bi ispunio onu najosnovniju od svih naših želja: da budemo slični Bogu, da budemo kao-Bog.

I On, koji je cijelo tkivo našega bića tom temeljnom željom isprepleo, On trojedini Bog — On nam posla tog Čovjeka.

★

Posla nam tog čovjeka u osobi svoga jedinorodenoga Sina, vječne Riječí, neizrecivoga Logosa, koji je vječni odsjev Božjega bića, prauzor svega stvorenoga, vječna Mudrost i božanski princip »po kojemu je sve stvoreno i bez koga nije ništa stvoreno.«

Posla nam ga Bog, jer je Bog ljubav, pa je tako ljubio čovjeka, da je svojega jedinorodenoga Sina dao, da svaki koji uzvjeruje u Nj živi za vječnost.

Posla nam ga Bog, jer je u svojoj ljubavi htio da proširi dimenzije naših srdaca i horizonte naših duša, da produlji kratki vijek naših života izlijevom svojeg božanskog života u našu vremensku opstojnost. On je došao, da mi život imamo, život u izobilju i to život božanski, onakav život, kakav imaju Otac Sin i Sveti Duh: oni po naravi — mi po svrhunaravnom saopćenju — milosti. Došao je, da nas učini dionicima same božanske naravi, da cijelo čovječanstvo i sve čovječansko obilježi pečatom božanstva.

I kad se pojavio na ovoj sitnoj planeti zemlje, koja njega radi postade središtem svemira, svi oni, koji ga susretoše ostadoše začarani njegovim snažnim miljem i muževnom ljupkošću, ili zapanjeni veličinom njegove iskrenosti i heroizmom njegove nekompromisnosti.

Za lojalne je duše bio magnet, koji je instinktivno i neodoljivo privlačio, za okorjele nelojalnosti i svijesna protivljenja Istini bio je kamen kušač, pod kojim se oličeno pročelje pobijeljenih grobova nužno razotkrivalo.

Za široke je ljudske množice bio autoritativni Voda, koji je govorio, kako još nitko govorio nije; za izabrane je pojedince bio Učitelj, koji je upućivao na vrhunce svetosti i požrtvovnog apostolata.

Za ispaćenu tjelesnu bijedu, bio je onaj, koji je prolazio zemljom — svojom zemljom i kasnije zemljom svih kontinenata — kao onaj, koji čini dobro; za klonulu ljudsku grješnost bio je onaj, koji se slomljenim dušama približavao u liku dobrog pastira: Sinko, kćerko, idi i ne griješi više . . .

★

Taj Krist, taj Pastir dobri, ostaje vječno prisutan i našim dušama, Njegova nas Crkva ove korizme pozivlje, da i mi njemu budemo prisutni Njegova će prisutnost i nas preporoditi, iznutra nas obnoviti i dati nam puninu onog božanskog života, što ga je On donio na svijet.

Iza njegova naime dolaska nismo više samo ljudi — sinovi smo Božji i kćeri Božje.

Stj. Tomislav Poglajen D. I.